

Наливайко Лариса Романівна
проректор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
академік Академії наук вищої освіти України

Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна
старший викладач кафедри
загальноправових дисциплін та адміністрування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНИЙ БІЗНЕС ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Незважаючи на потужний вітчизняний людський, економічний, гуманітарно-культурний потенціал, Українська держава не спромоглася реалізувати свої очевидні переваги, створити соціальну та економічну теорію розвитку, що б корелювалася із сучасною дійсністю.

Становлення відкритого суспільства у нашій країні збігається у часі з розвитком економічної системи суспільства. Всупереч складнощам та суперечностям перехідного періоду, Україна поволі зміцнюється як правова держава, пришвидшує інтеграцію до світового економічного простору. Проте, процеси, пов'язані із глобалізацією, зумовлюють ускладнення завдання відносно попереднього етапу. Проблема розвитку економічної системи суспільства є однією із ключових та найбільш теоретично значущих для сучасної юридичної науки та розвитку громадянського суспільства й формування правової, соціальної держави в Україні. Важливу роль у цьому напрямі відіграє розвиток соціально-орієнтованого бізнесу.

Дослідження зазначеної проблематики має не тільки теоретичне, але й важливе практичне значення для ефективного розвитку всіх сфер суспільства.

Окремі проблемні питання формування економічної системи та розвитку бізнесу були досліджені у працях таких вчених, як О. Борисова, О. Беляєва, І. Грабинського, З. Залози, В. Іохіна, М. Крупки, Б. Кульчицького, Р. Кучукова, С. Любимцевої, О. Мамонтова, І. Михасюка, С. Мочерного, П. Островерха, С. Панчишина, С. Погорєлова, В. Попова, Д. Потєєва, С. Реверчука, Д. Стеченко, О. Тищенко, В. Фоміщеної, Т. Шкляр та ін. вчених. Однак, швидкі темпи світового економічного розвитку та необхідність інтеграції України у ці процеси з метою ефективного розвитку сучасного су-

спільного ладу потребують нових наукових досліджень у цій сфері, зокрема з позицій науки теорії держави і права.

Нині окремою фундаментальною складовою економічної та соціальної систем суспільства як елементів сучасного суспільного ладу є становлення соціально-орієнтованого бізнесу.

Формування ринкової економіки необхідно співвідносити з реально існуючими у країні політичними, духовно-культурними, психологічними, соціальними та економічними передумовами, виходячи з яких тільки і можливо здійснити адаптацію тієї чи іншої загальнотеоретичної моделі до реальної соціально-економічної діяльності [1, с. 94; 2, с. 744].

Тільки в межах динамічного громадянського суспільства бізнес як соціальний інститут набуває того ступеня свободи, що найбільш повною мірою дозволяє задовольнити економічні, соціокультурні та політичні потреби підприємців щодо реалізації бізнес-потенціалу в напрямі розвитку ефективних та взаємовигідних соціально-економічних відносин. Будучи однією з головних підсистем суспільства, бізнес розуміється як специфічний для кожного соціуму інституціональний комплекс. Одним із основних засадничих чинників генези бізнесу є система власності [3, с. 14]. Сьогодні громадянське суспільство емансипує український бізнес і знімає його залежність від неправових інституцій та груп впливу, забезпечує консолідацію і стабільність громадянського суспільства, мінімізує соціальні ризики і потрясіння в майбутньому та сприяє престижу бізнесу як соціально-значущої складової сучасності [4, с. 52; 3, с. 18]. Підтримка та розвиток бізнесу в Україні є основоположною засадою її подальшого розвитку, оскільки сприятиме підвищенню економічного становища громадян. Важливим також є те, що захист бізнесу у нашій державі – гарантія залучення іноземних інвестицій в Україну.

В умовах розвитку інформаційного суспільства все більшої актуальності набуває питання щодо становлення електронної економіки та електронного бізнесу як її складової. Електронний бізнес спрямований, у першу чергу, на об'єктивне задоволення інтересів та потреб громадськості.

Електронна економіка – це економічна діяльність, заснована на інформаційних технологіях, одним з аспектів якої є ведення електронного бізнесу (онлайн-бізнесу), електронні гроші, електронна комерція, електронний банк та ін. [5, с. 50]. На сучасному етапі моделі електронного бізнесу проникають у всі сфери людської життєдіяльності, тим самим змінюючи умови розвитку як громадян, суспільств, так і міждержавних об'єднань загалом. Електронний бізнес є теоретико-методологічною та практико-прикладною формою адекватного реагування сучасного світу на відповідні постіндустріальні виклики [6, с. 2]. Однак, сьогодні в українській юридичній науці досить поверхово розглядаються питання щодо проблем правового регулювання електронного бізнесу в Україні. Як правило, концептуальні розробки щодо електронного бізнесу представлені в економічній науці, науці державного управління тощо.

За допомогою застосування Інтернету можливо швидко і з незначними

витратами вивести і просунути продукцію на національний і міжнародний ринки. Інтернет-магазини в Україні перебувають на етапі бурхливого розвитку, оскільки торгівля через Інтернет дозволяє істотно знизити вартість продукції, оскільки відпадають потреби в утриманні торгових площ, не потрібно утримувати торговельний персонал [7, с. 79]. Розширення електронних форм ведення бізнесу є результатом соціально-економічної трансформації умов розвитку та функціонування сучасного постіндустріального суспільства, в результаті чого відбувається кардинальне зміщення ринку в бік оперування нематеріальними активами (інформацією, знаннями, інтелектуальною власністю, правами і обов'язками, електронними сервісами, програмним забезпеченням) [6, с. 9]. Подальший розвиток інформаційного суспільства на вітчизняних просторах, впровадження та розробка сучасних інформаційно-комунікативних технологій уможливить ефективне формування національної моделі електронного бізнесу з урахуванням вже існуючого позитивного досвіду інших країн у цій сфері.

У цьому контексті важливо акцентувати увагу на тому, що оскільки питання економічного розвитку, надання відповідних дозволів тощо знаходиться у розпорядженні органів публічної влади, то серед першочергових завдань постає інтеграція та систематичне оновлення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Державна політика у сфері електронного бізнесу на даному етапі свого історичного розвитку носить фрагментарний характер з пріоритетною орієнтацією на питання впровадження е-урядування без чіткого усвідомлення різниці між ним та е-бізнесом, про що зазначалося автором попередньо. Але недооцінювати наявні спроби впровадження е-урядування не можна, оскільки це фактично є підґрунтям для становлення е-бізнесу в подальшому [5, с. 52]. До того ж, електронний бізнес як нова бюрократична парадигма державного управління, яка є закономірною історичною перспективою розвитку держави в умовах інформаційної доби, передбачає створення більш гнучкої й результативної ринково-орієнтованої системи суспільного управління, спрямованої на клієнта-громадянина. Ця парадигма зумовлює необхідність запровадження нових інституцій та механізмів у практику управлінської діяльності, перегляду процедур прийняття рішень з метою підвищення їх ефективності та результативності [6, с. 11]. Оскільки становлення електронного бізнесу пришвидшить темпи розвитку економічної та соціальної систем суспільства шляхом розвитку малого та середнього бізнесу. Необхідним у цьому напрямі нині є спільна робота громадськості, парламентарів, науковців, бізнесменів та інших у напрямі вдосконалення вже існуючої нормативно-правової бази та розробки нових законодавчих проєктів. Першочерговими питаннями, що потребують правового врегулювання є захист прав споживачів, які користуються послугами електронної торгівлі, юридичний захист ІКС та авторських прав в Інтернет-мережі, проблемні аспекти реклами, захист персональних даних

тощо. Вказане також виступить умовою для поліпшення інноваційного та інвестиційного клімату в Україні.

1. Иохин В.Я. Экономическая теория : учебник. Москва: Юристъ, 2006. 681 с.
2. Экономическая теория : политэкономия : учебник [В. Д. Базилевич, Е. С. Базилевич, Н. И. Гражевская]; под ред. В. Д. Базилевича. Москва: Рыбари; К. : Знання, 2009. 870 с.
3. Єфіменко С. А. Соціально-філософські основи бізнесу у контексті сучасного громадянського суспільства: дис. ... канд. філос. наук. Одеса, 2016. 223 с.
4. Єфіменко С. А. Формування партнерської взаємодії бізнесу та влади у контексті формування підприємництва в Україні. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2015. № 10 (15). С. 52-55.
5. Єфремова К. В. Державна політика та електронний бізнес в Україні. *Право та інновації*. 2015. № 1. С. 50-54.
6. Воробйова О. П. Впровадження електронного бізнесу в Україні: державно-управлінський аспект: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2013. 20 с.
7. Ситник І. П., Головіна А. В. Електронний бізнес і його розвиток в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 79-82.

Орел Юрій Вікторович,
завідувач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ВИДИ ПОКАРАНЬ ЗА РУСЬКОЮ ПРАВДОЮ

Застосування покарання є захистом суспільства від протиправних дій особи, яка вчинила злочин. Покарання з'являється вже з перших зачатків організованого співжиття і застосовується на всіх історичних щаблях розвитку суспільства. Інтенсивність застосування покарань залежить від рівня цивілізованості суспільства. Початок розвитку кримінального права України та його інститутів, зокрема інституту призначення покарання необхідно пов'язувати із прийняттям першого, кодифікованого акту – короткої редакції «Руської Правди» та введенням у Київській Русі християнства (X-XI століття), оскільки саме в цей період Київська Русь набуває усіх ознак держави та з'являються перші письмові згадки про посилення відповідальності особи за вчинення нею злочинів [1].

Руська Правда не закріплювала ніякої системи злочинів і знала лише два їх види: проти особи і проти власності. У цій законодавчій пам'ятці злочини називалися «образою», під якою розуміли будь-яке правопорушення проти суспільного ладу, що виявилось насамперед у нанесенні потерпілому фізичної, матеріальної або моральної шкоди. Не мала вона також і розвиненої